PATVIRTINTA
Vilniaus Žygimanto Augusto progimnazijos
direktoriaus 2026 m. spalio 23 d.
įsakymu Nr. V-206

VILNIAUS ŽYGIMANTO AUGUSTO PROGIMNAZIJOS PIRMOSIOS PAGALBOS ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Žygimanto Augusto progimnazijos (toliau – Progimnazija) pirmosios pagalbos organizavimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) reglamentuoja pirmosios pagalbos organizavimą, teikimą ir atsakomybę.

2. Tvarkos aprašą įgyvendina Progimnazijos darbuotojai ir kiti teisės aktais numatyti darbuotojai.

3. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis teisės aktais:

3.1. Visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašu, patvirtintu 2005 m. gruodžio 30 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-1035/ISAK-2680 „Dėl sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3.2. Lietuvos higienos norma HN 21:2017 „Mokykla, vykdanti bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta 2011 m. rugpjūčio 10 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanti bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

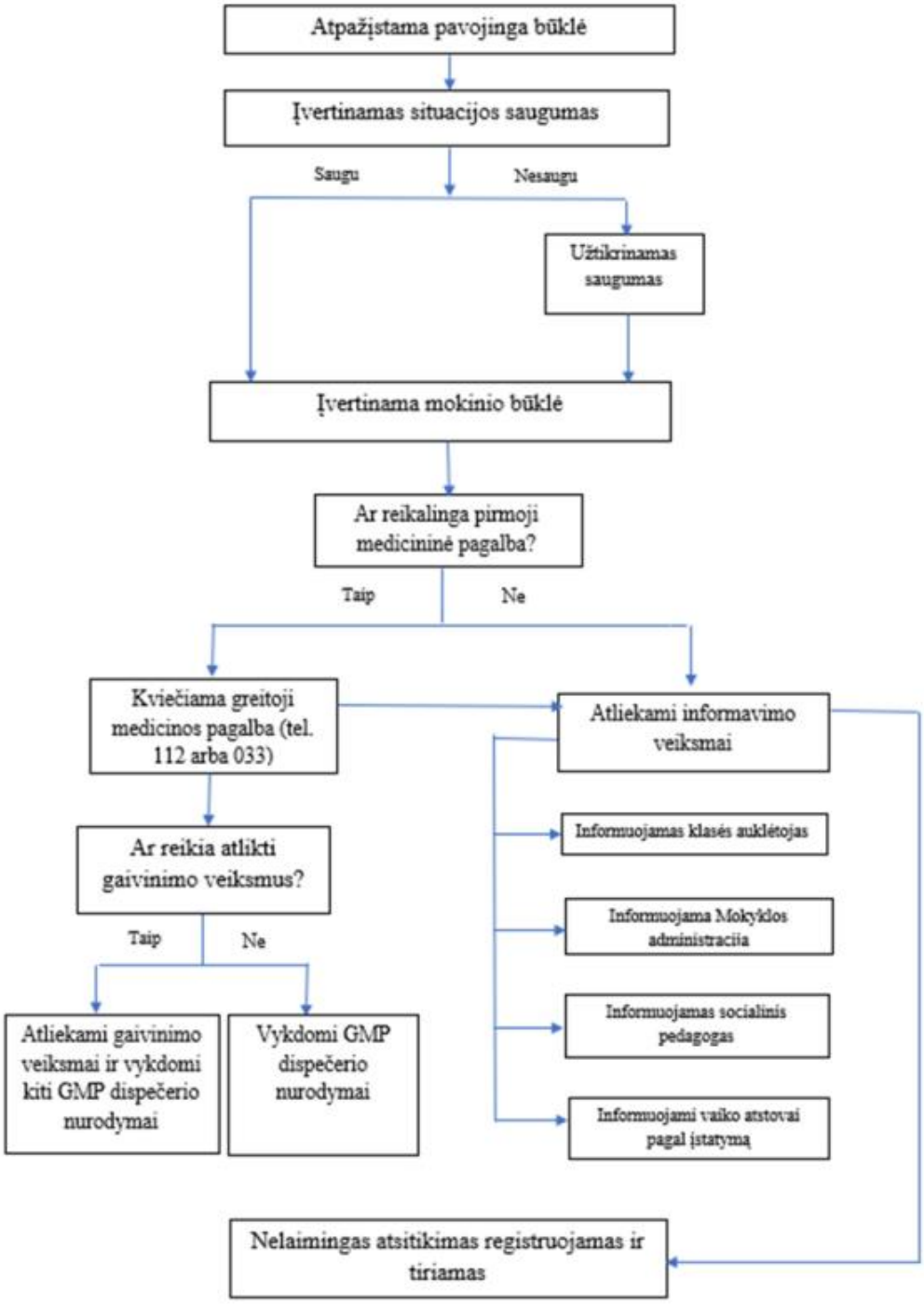
3.3. Lietuvos higienos norma HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta 2010 m. balandžio 22 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“;

3.4. Švietimo teikėjų, vykdančių ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, pirmosios pagalbos rinkinio aprašu, patvirtintu 2003 m. liepos 11 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-450 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigos pirmosios medicinos pagalbos rinkinio aprašo, Pirmosios pagalbos rinkinio aprašo, Švietimo teikėjų, vykdančių ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, pirmosios pagalbos rinkinio aprašo ir Asmens sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos ir farmacijos specialistų kompetencijos teikiant pirmąją medicinos pagalbą aprašo patvirtinimo“.

II. BENDRIEJI PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMO ORGANIZAVIMO PRINCIPAI

4. Pirmoji pagalba – tai paprasti tikslingi veiksmai, naudojant turimas pirmosios pagalbos teikimo priemones ar kitokias priemones bei medžiagas, siekiant išsaugoti nukentėjusiojo gyvybę ar sustabdyti sveikatai žalingus veiksmus.

5. Įvykus nelaimingam atsitikimui Progimnazijoje, veikiama pagal nustatytą algoritmą:

6. Kilus grėsmei asmens gyvybei arba esant ūmiai pavojingai sveikatos būklei pirmąją pagalbą teikia asmuo, esantis arčiausiai nukentėjusiojo.

7. Prieš pradedant teikti pirmąją pagalbą užtikrinamas situacijos saugumas.

8. Įvertinus nukentėjusiojo būklę, jei reikia, pagalbą teikiantis arba šalia jo esantis asmuo kviečia greitąją medicinos pagalbą (toliau – GMP).

9. Jei tuo metu Progimnazijoje yra visuomenės sveikatos specialistas, vykdantis sveikatos priežiūrą Progimnazijoje (toliau – VS specialistas), jis yra informuojamas apie įvykį ir su pirmosios pagalbos rinkiniu atvykęs į įvykio vietą perima pirmosios pagalbos teikimą ir (ar) organizavimą.

10. Nelaimingo atsitikimo metu nukentėjęs mokinys nepaliekamas vienas.

11. Kilus grėsmei mokinio gyvybei arba esant ūmiai pavojingai sveikatos būklei, mokinio atstovus pagal įstatymą informuoja klasės vadovas, jei jo nėra – socialinis pedagogas.

12. Informuojama Progimnazijos administracija. Progimnazijos administraciją informuoja pagalbą teikiantis asmuo arba klasės vadovas, arba kitas šalia esantis darbuotojas.

13. Jeigu organizuojant nukentėjusiojo gabenimą į sveikatos priežiūros įstaigą nepavyksta susisiekti su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais), jį lydi įstaigos vadovo paskirtas asmuo (švietimo pagalbos specialistas, pedagogas, klasės vadovas ar kt.) ir lieka su juo, kol atvyks mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai).

14. Kiekvienas Progimnazijos darbuotojas turėtų žinoti:

14.1. kurioje Progimnazijos vietoje laikomi pirmosios pagalbos rinkiniai;

14.2. kokiu telefonu reikėtų kreiptis įvykus nelaimingam atsitikimui ar kitai situacijai, reikalaujančiai neatidėliotinų veiksmų.

15. Atvejai, kai būtina skambinti skubios pagalbos telefonu 112:

15.1. iškilus grėsmei gyvybei, sveikatai;

15.2. įtarus, kad žmogus bando nusižudyti;

15.3. aptikus sprogmenį;

15.4. smurto atveju;

15.5. kai kėsinamasi pagrobti, sugadinti ar sunaikinti turtą;

15.6. įvykus eismo įvykiui;

15.7. žmogui skęstant;

15.8. gaisro atveju.

16. Visi Progimnazijos pedagoginiai darbuotojai, mokinio padėjėjai, švietimo pagalbos specialistai, administracijos ir ugdymo aplinkos aprūpinimo skyriaus darbuotojai privalo būti išklausę privalomojo pirmosios pagalbos mokymo kursus, turėti tai patvirtinantį pažymėjimą. Kursų metu įgytos žinios periodiškai atnaujinamos kas penkerius metus.

17. Pirmosios pagalbos rinkinių sudėtis ir laikymo vieta ir turi atitikti galiojančius teisės aktus.

18. Progimnazijos direktoriaus įsakymu yra paskirtas asmuo, atsakingas už pirmosios pagalbos rinkinio priežiūrą ir jos papildymą.

19. Mokinių nelaimingi atsitikimai registruojami, tiriami ir apskaitomi 2000 m. vasario 11 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. 113 „Dėl moksleivių nelaimingų atsitikimų tyrimo, registravimo ir apskaitos nuostatų“ nustatyta tvarka.

20. Sužalojimų, kurių neapima moksleivių nelaimingų atsitikimų tyrimo, registravimo ir apskaitos nuostatai, registruojami sistemoje „Sveikatingumo pasas“.

III. PIRMOJI PAGALBA KRAUJUOJANT

21. Kraujavimas labai pavojingas žmogaus gyvybei, nes nukraujavus gali sutrikti gyvybiškai svarbių organų veikla, ištikti šokas, netekęs daug kraujo žmogus gali mirti. Todėl kraujavimą reikia kuo skubiau stabdyti.

22. Kraujavimas gali būti išorinis (kai pažeistas odos vientisumas ir kraujuoja iš akimi matomos žaizdos) ir vidinis (nematomas kraujavimas į vidines kūno dalis: krūtinės, pilvo ertmes, tarp raumenų).

23. Įtarti vidinį kraujavimą reikėtų esant šiems požymiams:

23.1. nerimas;

23.2. silpnumas;

23.3. troškulys;
23.4. krečia drebulys, pila šaltas prakaitas;
23.5. žmogus išblykšta;
23.6. kvėpavimas dažnas, paviršutinis;
23.7. pulsas dažnas, silpnas;
23.8. žmogus gali prarasti sąmonę, kristi.
24. Įtarus vidinį kraujavimą nukentėjusįjį reikia patogiai paguldyti / pasodinti, dėti šalčio kompresus, kuo greičiau gabenti į gydymo įstaigą.
25. Esant išoriniam kraujavimui:
25.1. užsimauti pirštines arba panaudoti kitą skysčiui nelaidžią medžiagą;
25.2. nuvilkti nukentėjusiojo drabužius arba juos apkirpti, kad matytųsi kraujuojanti vieta;
25.3. kraujuojančią vietą užspausti tvarsčiu (jei sterilaus tvarsčio nėra, galima panaudoti švarų audinį (nosinę, skarelę arba užspausti rankomis, nukentėjusysis gali savo rankomis užspausti kraujuojančią žaizdą);
25.4. sutvarstyti;
25.5. jei kraujavimo sustabdyti nepavyko (krauju permirkusių tvarsčių nuimti negalima), ant viršaus dėti spaudžiamąjį tvarstį (pvz., standžiai susuktą audinio ritinėlį);
25.6. pagalbinė kraujavimo stabdymo priemonė gali būti galūnės pakėlimas arba visiškas sulenkimas;
25.7. varžtu stabdyti kraujavimo nerekomenduojama;
25.8. kraujuojant galvos sričiai nukentėjusiojo negalima guldyti;
25.9. kraujuojant iš nosies nukentėjusįjį reikia nuraminti, pasodinti, papašyti palenkti galvą į priekį, užspausti nosies sparnelius, ant nosies kaulinės dalies ir kaktos dėti šalčio kompresus.

IV. PIRMOJI PAGALBA NETEKUS SĄMONĖS

26. Jei nėra galvos ar stuburo traumos požymių, kvėpuojantį, bet nesąmoningą nukentėjusįjį reikia paguldyti šonu, palaikyti atvirus kvėpavimo takus:
26.1. priklaupti šalia nukentėjusiojo ir ištiesti jo kojas;
26.2. arčiau esančią ranką sulenkti per peties ir alkūnės sąnarius stačiais kampais;
26.3. delną atversti aukštyn;
26.4. kitą ranką permesti per krūtinės ląstą prie skruosto;
26.5. sulenkti toliau nuo savęs esančią koją stačiu kampu per klubo ir kelio sąnarius;
26.6. uždėti rankas ant tolesnių peties bei klubo arba kelio sąnarių ir vienodai paversti ant šono;
26.7. viršutinės rankos delną pakišti po apatiniu žandu;
26.8. viršutinę koją sulenkti stačiu kampu;
26.9. atlošti galvą, taip užtikrinant atvirus kvėpavimo takus;
26.10. po skruostu pakišus delną galva turi būti stabili;
26.11. pakartotinai vertinti gyvybines organizmo funkcijas.
27. Galvos smegenų trauma. Svarbiausias galvos smegenų traumos požymis – sąmonės sutrikimas. Netekęs sąmonės žmogus nesugeba reaguoti į išorinius dirgiklius.
28. Patyrus galvos smegenų traumą, netekus sąmonės gali:
28.1. užkristi liežuvio šaknis;
28.2. išnykti kosulio ar rijimo refleksai;
28.3. sustoti kvėpavimas;

28.4. žmogus gali užspringti krauju, skrandžio turiniu, uždusti.

29. Galvos smegenų traumos požymiai:

29.1. kraujavimas iš nosies, burnos, ausies;

29.2. gelsvo ar kraujingo skysčio tekėjimas iš ausų;

29.3. nosies ar galvos žaizdos;

29.4. mėlynės aplink akis, už ausų;

29.5. galvos ar veido asimetrija, deformacija;

29.6. stiprūs galvos skausmai;

29.7. vietinis galvos audinių patinimas;

29.8. sunkėjanti sąmonės būklė arba visiškas jos netekimas;

29.9. vienos akies vyzdžio išsiplėtimas;

29.10. vienos pusės rankos ir kojos silpnumas ar paralyžius.

30. Pirmoji pagalba galvos smegenų traumos atveju:

30.1. jei nukentėjusysis sąmoningas, reikia nuraminti ir padėti patogiai atsisėsti / atsigulti;

30.2. kviesti GMP;

30.3. stebėti nukentėjusiojo sąmoningumą, kvėpavimą ir kraujotaką;

30.4. jei yra atvira žaizda, reikia uždėti spaudžiamąjį tvarstį;

30.5. jei sąmonės netekimas buvo trumpalaikis, reikia nepalikti nukentėjusiojo, stebėti jo būklę;

30.6. jei nukentėjusysis nesąmoningas, būtina atverti kvėpavimo takus, pakelti apatinį žandikaulį, įvertinti kvėpavimą, pasirengti prireikus daryti įpūtimus ir krūtinės ląstos paspaudimus.

31. Stuburo traumos požymiai:

31.1. kaklo ar nugaros skausmas;

31.2. iškrypimas ar išsigaubimas palyginti su stuburo ašimi;

31.3. pažeidimo vietos patinimas.

32. Požymiai patyrus stuburo traumą, kuomet pažeistos nugaros smegenys:

32.1. išnyksta judesių kontrolė galūnėse žemiau pažeidimo;

32.2. išnyksta ar tampa nenormalūs jutimai (deginimas, dilgčiojimas), galūnė – nejudri, sunki ar suglebusi;

32.3. išnyksta šlapinimosi ir tuštinimosi kontrolė;

32.4. sunku kvėpuoti.

33. Pirmoji pagalba stuburo traumos atveju (esant sąmonei):

33.1. nukentėjusiajam reikia neleisti judėti;

33.2. būtina kviesti GMP (tel. 033 arba tel. 112);

33.3. reikia paprašyti šalia esančiųjų iš drabužių padaryti volelius ir jais fiksuoti galvą neutraliai;

33.4. stebėti pagrindines gyvybines funkcijas (sąmonę, kvėpavimą, širdies veiklą).

34. Jei nukentėjusysis nesąmoningas, sustojo kvėpavimas ir širdies veikla, būtina pradėti gaivinti. Jei įmanoma, reikia stengtis apsaugoti stuburą nuo judesių. Tačiau tai neturi trukdyti gaivinimui.

V. PIRMOJI PAGALBA ESANT TRAUKULIAMS

35. Traukuliai – tai nevalingi, nekontroliuojami, pasikartojantys raumenų susitraukimai. Jie gali būti didieji (išplitę visame kūne) ir mažieji.

36. Atsiranda epilepsijos atveju, esant galvos smegenų augliui, įvykus galvos traumai, apsinuodijus įvairiomis cheminėmis medžiagomis. Vaikams gali atsirasti labai stipriai karščiuojant.

37. Paprastai traukuliai prasideda netekus sąmonės ar jos netenkant. Dažniausiai traukuliai ištinka esant epilepsijos priepuoliui.

38. Epilepsijos priepuolio požymiai:

38.1. staigus riktelėjimas;

38.2. sustingimas;

38.3. sąmonės sutrikimas;

38.4. akių žvilgsnis į viršų ar į šoną;

38.5. ritmiški raumenų traukuliai;

38.6. veido pamėlynavimas;

38.7. kramtomieji judesiai;

38.8. nevalingas šlapinimasis;

38.9. triukšmingas kvėpavimas;

38.10. putos iš burnos.

39. Jei prasidėjus epilepsijos priepuoliui žmogus krenta, reikia pasistengti, kad kristų saugiai:

39.1. prilaikyti galvą kritimo metu;

39.2. atlaisvinti drabužius;

39.3. padėti daiktą po galva.

40. Pasibaigus traukuliams reikia atverti kvėpavimo takus ir patikrinti kvėpavimą.

41. Esant poreikiui daromi įpūtimai ir krūtinės ląstos paspaudimai.

42. Jei nukentėjusysis kvėpuoja, jį reikia paguldyti stabiliai ant šono ir stebėti jo gyvybines funkcijas.

43. Kviesti GMP.

44. Epilepsijos priepuolio atveju nereikėtų atlikti šių veiksmų:

44.1. nedėti jokių kietų daiktų tarp dantų;

44.2. neslopti traukulių fizine jėga;

44.3. nevežti į ligoninę priepuolio metu.

VI. PIRMOJI PAGALBA UŽSPRINGUS

45. Žmogus užspringsta, kai svetimkūnis (maistas, smulkios žaislų dalys) užkemša kvėpavimo takus siauriausioje jų dalyje – balso klostėse. Užspringimas gali būti visiškas ir dalinis.

46. Dalinio užspringimo požymiai:

46.1. žmogus išlieka sąmoningas;

46.2. žmogus gali kosėti ir kalbėti.

47. Visiško užspringimo požymiai:

47.1. nukentėjusysis negali kalbėti;

47.2. nukentėjusysis rodo visų suprantamą užspringimo ženklą (griebiasi už kaklo);

47.3. nukentėjusysis negali kalbėti paklaustas;

47.4. nukentėjusiojo kosulys silpnas, neefektyvus;

47.5. nukentėjusiajam kvėpuojant atsirado švilpesys;

47.6. nukentėjusio žmogaus kvėpavimo nepakankamumas sunkėja;

47.7. nukentėjusysis pradeda mėlti;

47.8. nukentėjusysis netenka sąmonės.

48. Pirmoji pagalba esant daliniam užspringimui:

48.1. stebėti užspringusįjį;

48.2. nepalikti nukentėjusiojo vieno;

48.3. jeigu nukentėjusysis kosėja, reikia jam netrukdyti (kosulys yra geriausias svetimkūnio pašalinimo iš kvėpavimo takų būdas);

48.4. netrankyti į nukentėjusiojo tarpumentę;

48.5. netaikyti Heimlicho metodo;

48.6. užspringimui užtrukus kviesti GMP.

49. Pirmoji pagalba visiško užspringimo atveju:

49.1. 5 kartus suduoti į tarpumentę;

49.2. jei nukentėjusysis vis tiek išlieka užspringęs, pasinaudoti Heimlicho metodu (atsistoti ar atsiklaupti užspringusiajam už nugaros, apkabinti jį, rankas dėti po nukentėjusiojo pažastimis, dėti vienos rankos kumštį po krūtinkauliu, kita ranka apglėbti kumštį ir staigiu trumpu judesiu (gilyn ir į viršų) spustelti 5 kartus;

49.3. šiuos veiksmus reikia atlikti pakaitomis tol, kol žmogus atsprings arba neteks sąmonės.

50. Nukentėjusiajam netekus sąmonės reikia pradėti gaivinti.

VII. PIRMOJI PAGALBA SUSIŽEIDUS

51. Žaizda – tai audinių vientisumo pažeidimas, kuriam būdingas skausmas, kraujavimas ir žiojėjimas.

52. Žaizdos pavojingumas pasireiškia tuo, kad:

52.1. per žaizdą į audinius gali patekti infekcija;

52.2. per žaizdą galima nukraujuoti;

52.3. dėl žaizdos gali sutrikti kūno dalies ar organo funkcija;

52.4. gali ištikti šokas;

52.5. sužeistasis gali mirti ar likti neįgalus.

53. Žaizda tuo pavojingesnė, kuo ji yra arčiau gyvybiškai svarbių organų ar kuo stambesnė kraujagyslė ar nervas yra pažeisti.

54. Žaizdos gali būti įvairios (pjautinės, plėštinės, šautinės ir pan.). Bet kokią žaizdą būtina atidžiai apžiūrėti, sustabdyti kraujavimą, sutvarstyti.

55. Žaizdų tvarstymas – tai pirmosios pagalbos būdas, kai naudojant įvairią tvarsliavą (bintą, sterilius ir nesterilius tvarsčius, pleistrą, tvarstomąsias skareles ir parankines priemones) uždengiama žaizda.

56. Žaizdų tvarstymo tikslas:

56.1. apsaugoti žaizdą nuo aplinkos užkrato;

56.2. sustabdyti kraujavimą;

56.3. sumažinti skausmą;

56.4. sugerti išsiskiriantį kraują ar skystį.

57. Žaizdų tvarstymo pagrindai:

57.1. tvarstyti pradedame nuo tvarsčio galo;

57.2. tvarsčio plotis parenkamas atsižvelgiant į žaizdą;

57.3. tvarstoma nuo plonesnės kūno dalies storesnės link;

57.4. tvarstis turi lygiai priglusti prie kūno;

57.5. tvarstyti nestipriai, kad nespaustų kraujagyslių ir nervų;

57.6. negalima mazgo rišti ties žaizda;

57.7. būtina patikrinti, ar nesutriko kraujotaka.

58. Žaizdų tvarstymo būdai:

58.1. žiedinis būdas (tinka tvarstant ranką, kojį, kaktą, kaklą);

58.2. spiralinis būdas (tinka tvarstant lygias kūno dalis: pirštus, žastą, krūtinę, pilvą);

58.3. spiralinis bėgamasis su perlenkimais (toks būdas tinka pailgoms nevienodo dydžio dalims tvarstyti);

58.4. kryžminis aštuoniukės formos būdas (tvarstomi sąnariai);

58.5. tvarstymas skarelėmis (tinka tvarsčiui fiksuoti, galūnei įtvirtinti);

58.6. sterilios karelės gali būti naudojamos kaip tvarstis žaizdai uždengti.

59. Sutvarsčius žaizdą, jei reikia, kviesti GMP arba vežti į gydymo įstaigą.

VIII. PIRMOJI PAGALBA NUDEGUS

60. Nudegimai skirstomi pagal juos sukėlusią priežastį, gylį, vietą ir sunkumą.

61. Nudegimai pagal juos sukėlusią priežastį klasifikuojami į kelias rūšis: terminis, elektrinis, cheminis, radiacinis.

62. Nudegimai pagal jų gylį klasifikuojami: paviršinis, vidutinio gylio, gilusis.

63. Nudegimai pagal juos sukėlusią priežastį gali būti nulemti:

63.1. temperatūros poveikio (ugnies, įkaitusių daiktų dalių, karštų skysčių, garų ir pan.);

63.2. ultravioletinių, jonizuojančių spindulių;

63.3. elektros srovės;

63.4. cheminių medžiagų.

64. Kritinių nudegimų požymiai:

64.1. gilūs nudegimai, apimantys plaštakas, pėdas, veidą, viršutinius kvėpavimo takus ir lytinius organus;

64.2. gilūs nudegimai, apimantys daugiau kaip 10 % kūno paviršiaus;

64.3. vidutinio gylio nudegimai, apimantys daugiau kaip 30 % kūno paviršiaus;

64.4. nudegimai, susiję su kvėpavimo takų nudegimu.

65. Vidutinio sunkumo nudegimų požymiai:

65.1. gilūs nudegimai, apimantys nuo 2 % iki 10 % kūno paviršiaus ploto;

65.2. vidutinio gylio nudegimai, apimantys nuo 15 % iki 30 % kūno paviršiaus ploto;

65.3. paviršiniai nudegimai, apimantys daugiau kaip 50 % kūno paviršiaus ploto.

66. Lengvų nudegimų požymiai:

66.1. gilūs nudegimai, apimantys mažiau kaip 2 % kūno paviršiaus ploto;

66.2. vidutinio gylio nudegimai, apimantys mažiau kaip 15 % kūno paviršiaus ploto;

66.3. paviršiniai nudegimai, apimantys mažiau kaip 50 % kūno paviršiaus ploto.

67. Pirmoji pagalba esant terminiam nudegimui:

67.1. nutraukti žalojantį aukštos temperatūros poveikį;

67.2. vėsinti nukentėjusįjį kambario temperatūros vandeniu mažiausiai 10–30 min.;

67.3. vėsinimo metu numauti apyrankes, žiedus ir kt. daiktus, kurie, prasidėjus audinių tinimui, galėtų spausti nudegusią vietą;

67.4. vėsinant nukentėjusįjį vertinti jo būklę ir teikti pagalbą pagal ABC principą;

67.5. stebėti, ar neatsiranda šoko požymių;

67.6. nuvilkti visus karštus, smilkstančius drabužius, jeigu prilipę – apkirpti juos;

67.7. aptvarstyti visą nudegimo plotą sausais tvarsčiais (nedėti tvarsčių ant apdegusio veido);

67.8. jei nudegusi galūnė, ją sutvarstyti;

67.9. patogiai pasodinti / paguldyti nukentėjusįjį;

67.10. kviesti GMP, stebėti nukentėjusiojo būklę.

68. Pirmoji pagalba esant cheminiam nudegimui:

68.1. skubiai nusausinti skysta chemine medžiaga paveiktą vietą arba nubraukti sausas chemines medžiagas nuo kūno paviršiaus (saugoti savo rankas, užsimauti pirštines arba panaudoti kitą skysčiui nelaidžią medžiagą);

68.2. gausiai plauti nudegusią vietą vandeniu (geriausia tekančiu);

68.3. apnuoginti nudegusią vietą, uždengti steriliu tvarsčiu, sutvarstyti;

68.4. skubiai gabenti nukentėjusįjį į gydymo įstaigą.

69. Veiksmai paveikus elektros srovei:

69.1. prisilietus prie įtampą turinčių įrenginių prasideda savaiminis mėšlungiškas raumenų susitraukimas;

69.2. jei nukentėjusysis laiko laidą rankose, pirštai gali jį taip stipriai suspausti, kad bus neįmanoma jo išlaisvinti;

69.3. jei nukentėjusysis liečia įrenginį, kuriuo teka elektros srovė, pirmiausia reikia skubiai jį išlaisvinti;

69.4. negalima liesti srovės veikiamo žmogaus nenaudojant būtinų atsargumo priemonių (tai pavojinga gyvybei; būtina nedelsiant išjungti įrenginį);

69.5. jei nukentėjusysis asmuo yra aukštai, įrenginį išjungus ir jį išlaisvinus nuo elektros srovės jis gali nukristi, todėl reikia imtis priemonių, užtikrinančių, kad nukentėjusysis krisdamas dar labiau nesusižalotų;

69.6. išjungus įrenginį, kartu gali būti išjungtas ir elektros apšvietimas, todėl reikia pasirūpinti apšvietimu iš kitų šaltinių;

69.7. jei įrenginio išjungti negalima, reikia imtis priemonių atskirti nukentėjusįjį nuo jo liečiamų dalių, kuriomis teka elektros srovė.

70. Nutraukus elektros srovės poveikį reikia:

70.1. skubiai įvertinti sąmonę, kvėpavimą ir kraujotaką;

70.2. laikyti kvėpavimo takus atvirus;

70.3. jei reikia, gaivinti nukentėjusįjį;

70.4. vėsinti nudegusią vietą;

70.5. nuvilkti (apkirpti) apdegusius drabužius, numauti apyrankes, žiedus ir kt. daiktus,

70.6. tolesni veiksmai – kaip patyrus terminį nudegimą.

71. Teikiant pirmąją pagalbą nudegus draudžiama:

71.1. plėšti drabužius nuo nudegusios vietos, jei jie prilipę (sterilų tvarstį dėti ant jų);

71.2. pradurti pūsles;

71.3. dėti ledą ant nudegusios vietos;

71.4. tvarstyti veidą.

72. Nudegus akis reikia gausiai plauti tekančiu vandeniu 15–20 min.

IX. PIRMOJI PAGALBA PERKAITUS, IŠTIKUS SAULĖ SMŪGIUI

73. Perkaitimas – tai būklė, kai sutrinka kūno temperatūros reguliacijos mechanizmas.

74. Žmogus perkaista dėl aukštos aplinkos oro temperatūros, mažo oro srauto judėjimo, kai ilgai būna nevėdinamoje patalpoje, daug ir sunkiai dirba arba sportuoja karštoje aplinkoje, karštą dieną aktyviai juda ir mažai geria vandens.

75. Aukštos temperatūros poveikis gali būti trejopas:

75.1. šiluminiai traukuliai (apatinių galūnių, nugaros, pilvo traukuliai ir didelis prakaitavimas);

75.2. šiluminis išsekimas (galvos skausmas, silpnumas, svaigulys, pykinimas, spazmai, euforija, nerimas ar apatija, mieguistumas, odos blyškumas, šalta ir drėgna oda);

75.3. šiluminis smūgis (galvos skausmas, svaigimas silpnumas, svaigulys, pykinimas, vėmimas, paraudusi sausa ir karšta oda, nukentėjusysis nebeprakaituoja, dažnas ir stiprus pulsas, aukštesnė kaip 40° temperatūra, trinka sąmonė).

76. Pirmoji pagalba esant šiluminiam išsekimui:

76.1. nunešti nukentėjusįjį į vėsią vietą

76.2. atpalaiduoti arba nuvilkti drabužius, nuauti batus;

76.3. suvilgyti kūną vėsiu vandeniu, vėdinti;

76.4. duoti gerti pasūdyto vandens;

76.5. pakelti kojas aukščiau širdies lygio;

76.6. kviesti GMP, stebėti nukentėjusįjį.

77. Pirmoji pagalba esant šiluminiam smūgiui:

77.1. nunešti nukentėjusįjį į vėsią vietą;

77.2. skubiai kviesti GMP;

77.3. atlaisvinti arba nuvilkti drabužius;

77.4. esant galimybei, suvynioti į šaltą, drėgną paklodę, aktyviai vėdinti;

77.5. masažuoti galūnes ir odą;

77.6. pakelti kojas aukščiau širdies lygio;

77.7. jeigu sąmoningas, duoti lėtai išgerti bent stiklinę vandens.

78. Saulės smūgis – tai galvos smegenų pažeidimas dėl tiesioginio saulės spindulių poveikio galvai. Saulės spinduliams tiesiogiai krintant ant nepridengtos galvos, dirginami galvos smegenų dangalai, pakyla galvos smegenų temperatūra, todėl sutrinka smegenų funkcija. Žmogus nuo smegenų paburkimo gali net mirti.

79. Saulės smūgio požymiai:

79.1. galvos skausmas;

79.2. spengimas ausyse;

79.3. mirgėjimas akyse;

79.4. padažnėjęs kvėpavimas ir pulsas;

79.5. pykinimas ar vėmimas;

79.6. apatija;

79.7. išbalusi oda;

79.8. šaltas prakaitas;

79.9. bendras silpnumas;

79.10. aukšta kūno temperatūra;

79.11. sąmonės pritemimas ir net netekimas.

80. Pirmoji pagalba saulės smūgio atveju (jei nukentėjusysis sąmoningas):

80.1. nuvesti į pavėsį;

80.2. paguldyti arba pasodinti;

80.3. atlaisvinti drabužius;

80.4. veidą apipurkšti vėsiu vandeniu;
80.5. ant galvos uždėti šaltą kompresą;
80.6. duoti atsigerti vandens.
81. Pirmoji pagalba saulės smūgio atveju (jei nukentėjusysis nesąmoningas):
81.1. paguldyti stabiliai ant šono;
81.2. vėdinti;
81.3. kuo skubiau gabenti į gydymo įstaigą.

X. PIRMOJI PAGALBA NUŠALUS

82. Nušalimai priklauso nuo aplinkos temperatūros, drėgmės, vėjo stiprumo, laiko, kurį žmogus praleidžia toje aplinkoje.
83. Lokalūs šalčio sukelti pažeidimai skirstomi į:
83.1. nuožvarbą (galima pažinti iš pažeistoje vietoje esančios patinusios, raudonos, jautrios ir niežtinčios odos);
83.2. „apkasų pėdą“ (pažeistų pėdų dalys būna šaltos ir beskausmės, kartais sustingusios, gali atsirasti deginantis skausmas, vėliau oda išblykšta, ant jos atsiranda melsvų dėmių, gali atsirasti pūslių);
83.3. nušalimą (bet kurios kūno dalies jautrumo netekimas, staigus pabalimas, vėliau paraudimas, pūslių atsiradimas, tinimas, pažeistų vietų nejautra).
84. Pirmoji pagalba nuožvarbų atveju:
84.1. palaikyti pažeistą vietą prie savo kūno kelias minutes, kad apšiltų;
84.2. šildyti pažeistą kūno dalį stipriai spaudžiant rankomis arba glaudžiant prie savo kūno;
84.3. netrinti ir nemasažuoti – tik spaudyti, maigyti.
85. Pirmoji pagalba pėdų nušalimo atveju:
85.1. nuvilkti spaudžiančius drabužius, nuauti batus, nuimti papuošalus ir kitus spaudžiančius daiktus;
85.2. šildyti pažeistas kūno dalis rankomis;
85.3. jei galima, pervilkti sausais laisvais drabužiais, apkloti šiltais apklotais;
85.4. kuo greičiau gabenti į gydymo įstaigą.
86. Pirmoji pagalba nušalimo atveju:
86.1. šildyti pažeistas kūno dalis rankomis;
86.2. ant veido, ausų ir nosies uždėti paties nukentėjusiojo rankas;
86.3. jei nušalo rankos, atsegti megztinį ir nukentėjusiojo rankas priglausti prie kūno, po to užsegti, kad neprarastų kūno šilumos;
86.4. atlaisvinti arba nuvilkti veržiančius drabužius;
86.5. apkloti, masažuoti, mankštinti;
86.6. pamerkti nušalusią kūno dalį į 38–40 laipsnių vandenį;
86.7. pakelti pažeistas kūno dalis, kad sumažėtų tinimas;
86.8. gabenti į gydymo įstaigą.

XI. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS ŠOKUI

87. Šokas – gyvybei pavojinga būklė, atsirandanti sutrikus kraujotakai.
88. Šoko priežastys:
88.1. širdies ligos;

88.2. nepakankamas kraujo tūris;
88.3. infekcija;
88.4. alerginė reakcija (anafilaksinis);
88.5. nervų sistemos pažeidimas.
89. Dažniausia šoko priežastis – didelis kraujo netekimas. Jei netenkama daugiau kaip 1,2 l (tai daugiau nei vienas penktadalis), ištinka šokas.
90. Kitos šoko priežastys:
90.1. sunki infekcija;
90.2. tam tikrų hormonų trūkumas;
90.3. mažas gliukozės kiekis kraujyje (hipoglikemija);
90.4. sušalimas;
90.5. sunki alerginė reakcija;
90.6. vaistų perdozavimas;
90.7. nugaros smegenų pažeidimas.
91. Šoko požymiai:
91.1. iš pradžių – greitas pulsas, pilkšva, šalta oda, prakaitavimas;
91.2. šokui pasunkėjus – melsvai pilka oda, silpnumas ir galvos svaigimas, pykinimas, gali būti ir vėmimas, troškulys, dažnas ir paviršinis kvėpavimas, siūlinis silpnas pulsas;
91.3. sumažėjus smegenų aprūpinimui deguonimi, pasireiškia neramumas ir agresyvumas, žiovulys ir žiopčiojimas (oro gaudymas), sąmonės netekimas, galiausiai sustoja širdies veikla.
92. Pirmoji pagalba ištikus šokui:
92.1. būtina šalinti galimą šoko priežastį (pvz., stabdyti kraujavimą);
92.2. paguldyti nukentėjusįjį ant antklodės;
92.3. nuraminti nukentėjusįjį;
92.4. jei nukentėjusysis nepatyrė traumos, pakelti ir palaikyti jo kojas, kad pagerėtų gyvybei svarbių organų aprūpinimas krauju;
92.5. jei įtariamas lūžimas – įtvirtinti;
92.6. apkloti nukentėjusiojo kūną ir kojas;
92.7. jei nukentėjusysis vemia ar jam teka seilės, pasukti galvą į šoną;
92.8. stebėti pagrindines gyvybines funkcijas (sąmonę, kvėpavimą, širdies veiklą).
93. Anafilaksinis šokas – tai sunki alerginė reakcija, sutrikdanti viso organizmo veiklą.
93.1. Anafilaksinio šoko priežastiniai veiksniai:
93.2. tam tikros medžiagos sąlytis su oda ar patekimas į kvėpavimo takus;
93.3. specifinio vaisto injekcija;
93.4. vabzdžio įkandimas;
93.5. maistas (žemės riešutai, citrusiniai, šokoladas).
94. Anafilaksinio šoko požymiai (pagal sistemas):
94.1. kraujospūdžio kritimas, greitas širdies plakimas (širdies ir kraujagyslių sistema);
94.2. ryškus dusulys (kvėpavimo sistema);
94.3. bėrimas, veido, vokų, liežuvio patinimas (oda, gleivinės);
94.4. pilvo skausmai, viduriavimas, vėmimas (virškinimo sistema);
94.5. nerimas.
95. Pirmieji požymiai gali atsirasti po kelių sekundžių ar minučių, bet gali ir po 2 valandų.
96. Pirmoji pagalba ištikus anafilaksiniam šokui:
96.1. kviesti GMP;

96.2. paklausti, ar nukentėjusysis turi reikiamų vaistų:

96.2.1. jei nukentėjusysis turi reikiamų vaistų, padėti juos suvartoti;

96.2.2. jei nukentėjusysis reikiamų vaistų neturi, panaudoti Progimnazijos pirmosios pagalbos rinkinyje esantį epinefrino autoinjektorių. Parinkti tinkamo stiprumo epinefrino autoinjektorių pagal nukentėjusiojo kūno svorį: vaikams, sveriantiems iki 30 kg, – 150 mikrogramų (0,15 mg), o vaikams, sveriantiems 30 kg ir daugiau, ir suaugusiesiems – 300 mikrogramų (0,3 mg) epinefrino;

96.3. paimti epinefrino autoinjektorių delnu ir nuimti apsauginį dangtelį;

96.4. autoinjektoriaus injekcinį galą nukreipti į išorinę šlaunies dalį. Epinefrinas gali būti sušvirkščiamas per drabužius;

96.5. tvirtai įspausti autoinjektoriaus injekcinį galą į išorinę šlaunies dalį, kol suveiks injekcijos mechanizmas;

96.6. autoinjektorių laikyti prispaustą prie šlaunies apie 10 sekundžių, tada ištraukti;

96.7. panaudotą epinefrino autoinjektorių saugiai padėti ir perduoti atvykusiems GMP darbuotojams. Jei GMP darbuotojai panaudoto autoinjektoriaus neperima, jį perduoti švietimo įstaigos vadovo paskirtam atsakingam asmeniui, kuris užtikrina tinkamą jo sutvarkymą vadovaujantis atliekų tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais;

96.8. jei žmogus sąmoningas, patogiai pasodinti / paguldyti, jei dūsta – pasodinti, jei jaučia silpnumą, svaigsta galva – paguldyti ir pakelti kojas;

96.9. nuraminti nukentėjusįjį;

96.10. atpažinus šoką teikti pagalbą.

XII. PIRMOJI PAGALBA LŪŽUS KAULAMS

97. Kaulo lūžis – kaulo vientisumo suardymas.

98. Kaulo lūžio požymiai:

98.1. lūžio vieta gali patinti, atsirasti kraujosruvos;

98.2. galūnės deformacija;

98.3. skausmas, galūnės judrumas neįprastoje vietoje;

98.4. galūnė gali būti sutrumpėjusi ar neįprastai pakreipta, persukta, sulenkta;

98.5. lūžio vietoje jaučiamas ar girdimas traškėjimas;

98.6. sutrikusi pažeistos galūnės funkcija;

98.7. dėl kai kurių lūžių (šlaunikaulio, dubens kaulų) gali ištikti šokas.

99. Pirmoji pagalba kaulo lūžio atveju:

99.1. perspėti nukentėjusįjį, kad nejudintų pažeistos kūno dalies;

99.2. prilaikyti nukentėjusiojo sužalotą vietą savo rankomis;

99.3. įtvirtinti pažeistą vietą taip, kad sąnariai aukščiau ir žemiau pažeidimo vietos nejudėtų;

99.4. naudoti turimas priemones – standžius, kietus ir siaurus įtvarus (lenteles, surištas medžių šakeles, kartoną, standžiai susuktus laikraščius ir žurnalus);

99.5. įtvarą pritvirtinti prie sužeistos kūno dalies tvarsčiu ar skarele;

99.6. pažeistą galūnę pritvirtinti prie šalia esančios sveikos kūno dalies ar galūnės;

99.7. kviesti GMP;

99.8. įtariant šoką pakelti sveikąją koją, sužeistosios galūnės nejudinti.

XIII. PIRMOJI PAGALBA Į KŪNĄ ĮSMIGUS AR PATEKUS SVETIMKŪNIUI

100. Pirmoji pagalba esant į kūną įsmigusiems daiktams:

100.1. jei iš žaizdos kyšo koks nors svetimkūnis, jokiu būdu nebandyti jo traukti, nes gali prasidėti ar sustiprėti vidinis kraujavimas;

100.2. jeigu nukentėjusysis sąmoningas, leisti jam būti tokioje padėtyje, kuri jam yra patogiausia;

100.3. stengtis išlaikyti stabilią nukentėjusiojo padėtį;

100.4. nuraminti nukentėjusįjį;

100.5. svetimkūnį uždengti tvarsčiu, aplink dėti tvarsčių arba švaraus audinio ritinėlius, kurie uždengtų visą svetimkūnį, švelniai nespaudžiant sutvarstyti;

100.6. skubiai kviesti GMP arba gabenti nukentėjusįjį į gydymo įstaigą.

101. Pirmoji pagalba svetimkūniui patekus į akis:

101.1. patekus į akį cheminėms medžiagoms, plauti ją 30–40 min. šaltu arba drungnu tekančiu vandeniu;

101.2. vandeniu išplovus akis, šlapiais tamponais kruopščiai nuvalyti odos vietas, ant kurių pateko nuodingas skystis;

101.3. tą patį reikia padaryti ir nudegus akis;

101.4. patekus dulkėms, taip pat plauti vandeniu, nukentėjusiajam patarti dažnai mirksėti, nes mirksint dulkės pasišalina;

101.5. į akį patekus svetimkūniui, perspėti nukentėjusįjį, kad netrintų akies;

101.6. dviem pirštais išplėsti akį, svetimkūnį esantį vidiniame apatinio voko paviršiuje pašalinti švaria drėgna servetėle;

101.7. akį nupilti vandeniu, galvą laikyti taip, kad vanduo nepatektų į sveiką akį;

101.8. jeigu giliai akyje įstrigusi drožlė ar kristalas, nieko nedaryti (mėginant iš akies traukti svetimkūnį, galima nepagydomai pažeisti akies audinius).

102. Pirmoji pagalba svetimkūniui patekus į nosį:

102.1. nuraminti nukentėjusįjį;

102.2. liepti nukentėjusiajam kvėpuoti pro burną;

102.3. gabenti nukentėjusįjį į gydymo įstaigą.

103. Pirmoji pagalba svetimkūniui patekus į ausį:

103.1. nuraminti nukentėjusįjį;

103.2. jei ausyje gyvas vabzdys, pilti į nukentėjusiojo ausį šilto vandens;

103.3. uždengti nukentėjusiojo ausį tvarsčiu ir, kiek įmanoma greičiau, gabenti į gydymo įstaigą.

XIV. PIRMOJI PAGALBA APSINUODIJUS

104. Nuodai – tai medžiaga, kurios tam tikras kiekis, patekęs į organizmą, gali sukelti trumpalaikį ar nuolatinį audinių pažeidimą. Gyvybei grėsmingas apsinuodijimas sudaro apie dešimtadalį visų apsinuodijimų atvejų, mirštamumas yra mažiau nei 1 proc. Lietuvoje apie 50 proc. apsinuodijimo atvejų susiję su alkoholio vartojimu.

105. Apsinuodijimo būdai:

105.1. pro burną (nuryjant);

105.2. per odą;

105.3. įkvepiant;

105.4. per akis;

105.5. injekciniu būdu (suleidus ar įgėlus).

106. Apsinuodijus reikėtų nedelsiant skambinti Apsinuodijimų kontrolės ir informacijos biuro telefonu (8 5) 236 20 52 arba 8 687 53 378.

107. Norėdami gauti veiksmingą patarimą, turėtumėte atsakyti į šiuos klausimus:

107.1. kas apsinuodijo – suaugęs ar vaikas (amžius ir svoris);

107.2. kaip tai atsitiko;

107.3. kiek nukentėjusiųjų;

107.4. kada tai atsitiko;

107.5. kokia medžiaga ir koks kiekis;

107.6. ar yra apsunkinančių aplinkybių.

108. Pirmoji pagalba nuodams patekus pro burną:

108.1. užtikrinti kvėpavimo takų praeinamumą, kvėpavimą ir kraujotaką;

108.2. jei įmanoma, nustatyti, kuo apsinuodyta;

108.3. pasirūpinti, kad nukentėjusysis kuo greičiau patektų į ligoninę;

108.4. jei nukentėjusysis sąmoningas, paklausti ko, kiek ir kada jis gėrė / vartojo;

108.5. kviesti GMP;

108.6. jei matomas lūpų nudegimas, kol atvyks GMP, duoti nukentėjusiajam mažais gurkšneliais išgerti stiklinę šalto vandens;

108.7. nebandyti sukelti vėmimo, nebent nukentėjusysis yra sąmoningas, ką tik apsinuodijo ir tai daryti rekomendavo sveikatos priežiūros specialistas.

109. Pirmoji pagalba nuodams patekus per odą (atpažinimo būdai):

109.1. gali būti juntamas įvairaus pobūdžio skausmas;

109.2. šalia nukentėjusiojo būna cheminių medžiagų ir jų pakuočių;

109.3. iš karto ar truputį vėliau atsiranda pažeistos vietos paraudimas, patinimas, pūslių.

110. Pirmoji pagalba nuodams patekus per odą:

110.1. patikrinti, ar aplinka šalia nukentėjusiojo yra saugi teikti pagalbą;

110.2. užtikrinti savo ir nukentėjusiojo saugumą;

110.3. jei nukentėjusiojo drabužiai labai užteršti, prieš plaudami atsargiai juos nuvilkti;

110.4. pažeistą vietą plauti dideliu kiekiu tekančio vandens apie 20 min.;

110.5. ant nudegimo žaizdų uždėti sausą švarų tvarstį ir atsargiai sutvarstyti;

110.6. gabenti nukentėjusįjį į gydymo įstaigą.

111. Apsinuodyti įkvepiant galima:

111.1. dujomis;

111.2. aerozoliais;

111.3. smalkėmis;

111.4. amoniako garais;

111.5. anglies dvideginiu;

111.6. sieros vandeniliu;

111.7. pesticidais.

112. Jų įkvėpus gali sutrikti kvėpavimas, sąmonė. Dūmais apsinuodijama gaisro metu, smalkėmis gyvenamosiose patalpose, garažuose, kur kūrenamos krosnys, pavojingos dujos gali išsiskirti įvykus cheminei reakcijai, pvz., tuo pačiu metu naudojant skirtingas valymo priemones – baliklį ir dezinfekcijos priemonę.

113. Apsinuodijimo požymiai:

113.1. bendras silpnumas;

113.2. galvos skausmas;

113.3. triukšmingas ir pasunkėjęs kvėpavimas;

113.4. odos ir gleivinės spalvos pokyčiai;

113.5. pykinimas, vėmimas;

113.6. sąmonės sutrikimas.

114. Pirmoji pagalba apsinuodijimo atveju:

114.1. užtikrinti pakankamą kvėpavimą;

114.2. kviesti GMP (gaisto atveju nedelsiant skambinti tel. 112 ir kviesti priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą bei GMP);

114.3. jei nėra pavojaus jūsų saugumui, kuo greičiau išvesti nukentėjusįjį iš apnuodytos patalpos, atsagstyti jo apykaklę, pasirūpinti, kad patektų daugiau gryno oro;

114.4. jei žmogus apsinuodijo automobilio išmetamosiomis dujomis uždaroje patalpoje, prieš įeinant į patalpą, plačiai atverti duris, kad nuodingos dujos išsisklaidytų;

114.5. jei nesąmoningas žmogus surastas kanalizacijos šulinyje, duobėje, nereikia bandyti leistis žemyn patiems, nes galima apsinuodyti ir prarasti sąmonę; būtina skambinti tel. 112, kviesti specialiąsias tarnybas;

114.6. jei nukentėjusysis prarado sąmonę, atverti kvėpavimo takus ir nustatyti, ar nukentėjusysis kvėpuoja;

114.7. jei nukentėjusysis nekvėpuoja, įpūsti jam oro ir pasirengti atlikti krūtinės ląstos paspaudimus;

114.8. jei nukentėjusysis kvėpuoja, paguldyti į stabiliai ant šono.

115. Pirmoji pagalba nuodams patekus per akis:

115.1. jei yra, užsimauti apsaugines pirštines;

115.2. padėti nukentėjusiajam plauti pažeistą akį mažiausiai 20 min. šalto vandens srove, jei nukentėjusysis dėl skausmo negali prasimerkti, švelniai, bet tvirtai pramerkti pažeistos akies vokus (saugoti sveikąją akį);

115.3. uždėti tvarstį ant pažeistosios akies ir sutvarstyti abi akis.

116. Apsinuodijimas įgėlus ar įkandus. Įgėlus vabzdžiui visada reikia stebėti, ar atsiranda alerginių reakcijų, kurios gali progresuoti iki anafilaksinio šoko.

117. Apsinuodijimo įgėlus ar įkandus požymiai:

117.1. stiprus, aštrus skausmas įgėlimo vietoje;

117.2. įgeltos vietos paraudimas ir patinimas;

117.3. dusulys;

117.4. veido tinimas;

117.5. dilgėlinis viso kūno bėrimas.

118. Pirmoji pagalba apsinuodijimo įgėlus ar įkandus atveju:

118.1. jei įkandimo vietoje likęs geluonis, reikia atsargiai nubraukti jį nagu ar bukąja peilio geležtės dalimi;

118.2. pakelti įgeltą galūnę, uždėti įkandimo vietoje ledo, laikyti 10 min.;

118.3. jei patinimas plinta ar būklė sunkėja, gabenti į gydymo įstaigą.

119. Gyvatės įgėlimo požymiai:

119.1. pora taškinių dantų žymių;

119.2. stiprus skausmas, paraudimas ir patinimas;

119.3. pykinimas ir vėmimas;

119.4. sutrikęs regėjimas;

119.5. seilėtekis ir padidėjęs prakaitavimas;

119.6. pasunkėjęs kvėpavimas ar net jo sustojimas.

120. Pirmoji pagalba gyvatės įgėlimo atveju:

120.1. nukentėjusįjį atsargiai paguldyti, nuraminti, paprašyti nejudėti;
120.2. numauti nuo įgeltos galūnės žiedus, nusekti laikrodį;
120.3. nuplauti įkandimo vietą;
120.4. įkąstą galūnę standžiai sutvarstyti, tvarstyti pradėti nuo įgėlimo vietos galvos link;
120.5. sutvarstytą kūno dalį įtvirtinti;
120.6. kuo greičiau gabenti į gydymo įstaigą.

XV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

121. Visuomenės sveikatos specialistas koordinuoja pirmosios pagalbos teikimą Progimnazijoje ir kartu su Progimnazijos darbuotojais yra atsakingas už jos teikimą bei teikimo organizavimą.

122. Su šiuo Aprašu Progimnazijos darbuotojai supažindinami pasirašytinai.

123. Aprašas viešai skelbiamas Progimnazijos interneto svetainėje.

124. Aprašas keičiamas ar papildomas Progimnazijos direktoriaus įsakymu.